



Jaarplan 2017

Februari 2017

Een **Groene**, **Gezonde** en **Slimme** Regio

30 tot 50 biljoen dollar, dat is hoeveel er volgens berekeningen van de Wereldbank de komende twintig tot dertig jaar geïnvesteerd zal worden in groene en gezonde stedelijke infrastructuur wereldwijd¹. Ook voor de regio Utrecht is verstedelijking een belangrijke opgave; tot 2050 groeit het aantal huishoudens in de regio met 42%. Dat biedt kansen voor zowel een stevige thuismarkt als voor een (inter)nationale showcase voor ontwikkelde producten en diensten.

Healthy Urban Living, oftewel gezond stedelijk leven, is sinds vorige jaar het centrale thema in de regio, met daaronder de actielijnen Groen, Gezond en Slim. Met daarbij aandacht voor zaken als luchtkwaliteit, afval, mobiliteit en energieverbruik. Maar zeker ook voor de mens-kant, zoals gezondheid en stressfactoren door geluid, hitte, drukte en onveiligheid.

De EBU-agenda staat in het teken van slimme oplossingen en een integrale aanpak, waarbij we de stad tot leven brengen met data, de mens weer centraal stellen en de collectieve intelligentie van bewoners gebruiken.

Dit doen we door condities te creëren om experimentele oplossingen op termijn zelfvoorzienend te maken, initiatieven aan te jagen, mogelijke partners te koppelen, financiering aan te trekken en kennisdeling te stimuleren. De economische impact van de initiatieven waaraan de EBU een bijdrage levert, varieert van omzet en werkgelegenheid tot op de toekomst voorbereide vakmensen.

Met de vergezichten per domein voor ogen, staat 2017 voor de EBU in het teken van realiseerbare ambities en concrete initiatieven om tot het einddoel te komen. Initiatieven om van te leren en die de voedingsbodem vormen voor een bredere beweging. In deze publicatie leest u de speerpunten per domein voor het komende jaar. Een volledig overzicht van de initiatieven die we als EBU ondernemen en ondersteunen vindt u op onze website.



Henk Broeders, voorzitter Economic Board Utrecht:

“Grenskennend is een term die ik steeds vaker hoor als het gaat om regionale samenwerking. Bestuurlijke grenzen, grenzen tussen sectoren of publiek-private partijen; voor de nieuwe economie zijn deze grenzen niet relevant. De ambities van de EBU zijn daarom ook grenskennend. Ons jaarplan 2017 staat in het teken van meer focus. Onze ambitie om de meest leefbare economie van Europa te zijn, vertalen in concrete initiatieven, uitgelokte investeringen en werkgelegenheid. Concrete resultaten, hier en nu, met de potentie om ook buiten de regio op te schalen!”

¹ The World Bank: <http://www.worldbank.org/en/news/feature/2016/10/11/how-can-we-finance-the-resilient-cities-of-the-future>



Groen

In 2017 ligt de focus op aantallen energieneutrale woningen en kantoren. Voorgaande jaren is gezaaid, nu moeten we oogsten. Voor circulaire bouw en demontage en voor afvalvrije kantoren is het dit jaar tijd voor de *next step*: van praten naar doen. Op naar verdienmodellen en voorbeeldprojecten. We gaan koploperprojecten ondersteunen en initiatiefnemers volgen en betrekken bij het creëren van de grotere beweging. Voor het domein Groen staan de volgende doelstellingen in 2017 centraal:

Energieneutraal wonen & werken	
NOM Alliantie Utrecht:	Minimaal 3 schaalbare aanpakken in de regio uitrollen, met de potentie om eind 2017 meer dan 1.000 NOM/NOM ready-woningen tot uitvoering te brengen. Nieuwbouw NOM-laagbouw bij gronduitgifte is eind 2017 de regionale standaard. 033-energie realiseert enkele honderden woningen met behulp van wijkaanpak en modelwoningen.
Groene en gezonde kantoren:	Eind 2017 zijn tien ambitieuze kantoorrenovaties in de regio opgestart, dankzij matching van beschikbare financiële middelen met concrete projecten. Ook is in kaart gebracht hoe het regionale bedrijfsleven uit het domein slim een bijdrage kan leveren aan "smart offices".
Circulaire economie	
Bouw & Demontage:	Eind 2017 zijn tien grote circulaire bouw/demontage projecten in de regio gestart, waarbij EBU ondersteuning biedt aan <u>die</u> allianties die bijdragen aan realisatie van concrete projecten.
Afvalvrije kantoren:	Nieuw in 2017; restafval omzetten in grondstof zodat afvalverwijdering op een werkplek geen geld meer kost, maar juist waarde creëert. Eind 2017 zijn 50 kantoren danwel 10.000 werkplekken in de regio gestart met de inrichting als grondstofmijn. Dit genereert 1.000.000 kg aan grondstoffen en kansen voor nieuwe verdienmodellen. Middels het initiatief Circulair Inkopen Utrecht kan een belangrijke bijdrage worden geleverd aan het realiseren van deze doelstellingen.
Overige initiatieven	
Consortia zoals Smart Solar Charging/We Drive Solar, met een gebiedsaanpak of aanvullende materiaalstromen, ondersteunen we bij concrete vragen.	



Albert Arp, Jaarbeurs Utrecht:

"Het sterke van het jaarplan groen vind ik dat we onze ambities op de lange termijn samen met partners hebben vertaald naar concrete, meetbare doelen voor 2017. We komen graag in contact met partijen waarmee we deze kunnen realiseren!"

Lot van Hooijdonk, wethouder gemeente Utrecht:

"Netwerkbijeenkomsten in de regio rond het thema circulaire economie werden in 2016 goed bezocht en waren vol energie. In 2017 is dat niet meer genoeg: concrete voorbeeldprojecten zijn heel hard nodig! Het jaarplan van Cirkelregio is een mooi sleepnet: wij nodigen ambitieuze opdrachtgevers uit om zich bij ons te melden!"



Gezond

In 2017 en 2018 staan de burgers centraal. De ambitie is een samenwerkende regio op eHealth en zelfmanagement, waar innovaties en nieuwe producten/diensten op een goede en efficiënte manier de weg naar de gebruiker bereiken. Hiervoor gaan we muren slechten in zorg en welzijn. Ook is er meer aandacht voor persoonsgerichte zorg en voor toegang van bedrijven tot de markt van de gezondheidszorg. Daarbij maken we gebruik van living labs voor zelfmanagement en zelfregie. De volgende hoofddoelen staan in 2017 centraal in het domein Gezond:

Zelfmanagement en persoonsgerichte zorg		
	Alliantie regionale aanpak zelfmanagement:	Eind 2017 zijn er minimaal twee living labs aanwezig waar met eindgebruikers wordt samengewerkt aan zelfmanagement en zelfregie. Het Uzelf programma, in combinatie met de City Deal Health Hub en het Zorgpact Midden Nederland (HCA) geeft daarbij richting en ruimte.
	PAZIO:	Eind 2018 heeft iedereen in de provincie toegang tot zijn/haar medisch dossier via de digital common ground van PAZIO.
Langer zelfstandig wonen		
	Smart leven regio Utrecht:	Eind 2017 is er minimaal één demowoning waar schaalbare concepten op het gebied van duurzaamheid en gezondheid geïntegreerd worden getoond.
Voeding en gezondheid		
	Diagnose Voeding & Gezondheid:	Nieuw in 2017. Na goedkeuring van de EBU uitvoeringsverordening-aanvraag zal het consortium Diagnose Voeding & Gezondheid in 2017 de acceleratoromgeving starten in Jaarbeurs Innovation Mile (JIM). Drie, en waar mogelijk meer, initiatieven worden ondersteund richting opschaling, verdeeld over de drie thema's 'Vitaliteit en gezondheidsbevordering', 'Consumenten, technologie en data' en 'Veranderende consumptiepatronen'.
Innovatieve interventies		
	Vitale wijk Samenwerking U10:	In 2017 is er één integrale wijkaanpak gestart met bewoners, gemeenten en lokale organisaties. Proeftuinen bevinden zich in Bunnik, Leidsche Rijn, Vathorst, Nieuwegein en Houten.
	Zorginnovatie.nl:	De succesvolle samenwerking binnen het platform zorginnovatie.nl zal komend jaar verder worden voortgezet, met onder meer de nationale Zorginnovatieprijs op 9 maart, een internationale reis voor ondernemers en door de community van innovatoren en organisaties in de zorg uit te bouwen.



Michel van Schaik, Rabobank Nederland:

"De nieuwe Accelerator aanpak op Diagnose voeding en gezondheid, die nu van start gaat sluit zeer goed aan bij de regionale city deal HealthHub en de ambities van de Rabobank in de gezondheidszorg maar ook op die van onze Food en Agri, zowel regionaal, nationaal als internationaal."

Nienke Hulshof, Raedelijk:

"Het mooie van PAZIO is dat het al bij verschillende huisartsen in de regio in gebruik is en het dus een mooie basis vormt om door te ontwikkelen."

Anton Franken, Hogeschool Utrecht:

"Het Uzelf programma is voor de regio en de hogeschool van groot belang, om goede innovaties op de juiste manier te ontwikkelen en naar de markt te brengen. Wij kunnen daar vanuit de Hogeschool veel aan bij dragen."



Life Sciences

Het cluster Life Sciences gaat voor een internationaal erkende top-5 positie als innovatief Life Sciences & Health cluster in Europa in 2020, door verder te bouwen aan een internationaal competitief innovatiecluster, gericht op ontwikkeling, validatie en commercialisatie van medische producten en diensten. Een sterk vestigingsklimaat van USP is daarbij noodzaak. De EBU levert hiervoor haar bijdrage o.a. in de Alliantie kenniscluster van het Utrecht Oost/Science Park overleg.

Het afgelopen jaar zijn de grootschalige langetermijninitiatieven RegMedXB, Netherlands Center for One Health (NCOH) en Onco XL van start gegaan. Hiermee kent de regio een sterke kennisbasis gericht op publiek-private samenwerking. 2017 staat onder meer in het teken van het (internationaal) verder uitbouwen en het benutten van deze initiatieven in economische zin, onder meer door gezamenlijk op te trekken in handelsmissies en deelname aan het Health Holland paviljoen tijdens de jaarlijkse BIO International Convention in de VS. Een ander speerpunt op het snijvlak van Life Sciences met internationaal en HCA is de uitrol van de Life Sciences & Health Academy, waarbij voor de MBI Life Sciences & Health een samenwerking tot stand komt tussen partijen in Utrecht en Vlaanderen, België.

De samenwerking met de regio FoodValley staat ook op de agenda voor 2017 om verder uit te bouwen. Het gaat daarbij primair om het versterken van de complementariteit van het agro & food-cluster rond Wageningen en Food & Health in Utrecht.

Dr. Bram Bout, Bioceros & Polpharma Biologics:

"Het aantrekken van multinationale LS&H bedrijven naar onze regio is van groot belang. Naast de directe economische effecten op de werkgelegenheid, geeft de komst van dergelijke partijen namelijk een enorme impuls aan ons ecosysteem. Het is mijn ervaring dat het juist die grotere bedrijven zijn die de internationale markten kunnen ontsluiten, zowel voor onze kennispartners als ook voor onze regionale MKB bedrijven!"





Slim

Utrecht is in 2017 dé bruisende playground waar slimme innovaties toepasbaar worden gemaakt. Extra aandacht is er dit jaar voor het FinTech cluster (waar kennisinstellingen, corporates en startups samenkomen), voor de (door-)ontwikkeling van een urban data platform en van de grond brengen van het ICT Competence Center. Ook het aanbrengen van samenhang in alle initiatieven rondom slimme mobiliteit staat in 2017 centraal. Hierbij wordt binnen het domein Slim gewerkt aan de volgende hoofddoelen:

Slim gegevens gebruiken		
	Smart Mobility Utrecht:	In 2017 worden drie maatschappelijke vraagstukken in een gezamenlijk platform gepresenteerd en in samenwerking tussen overheid, markt en kennisinstellingen opgepakt.
	Smart Mobility Challenge:	Het 'Open Data convenant' wordt in uitvoering gebracht door mobiliteit als thema te nemen, met behulp van de Smart Mobility challenge. In de challenge worden ten minste twee diensten ontwikkeld die tot oplossingen leiden voor één of meer maatschappelijke opgaven.
	Big Data:	2017 staat in het teken van identificatie van oplossingen voor privacy- en governance issues als het gaat om op big data gebaseerde gepersonaliseerde diensten op het gebied van 'gezond'.
Slim ondernemen		
	StartupUtrecht:	In 2017 wordt het activiteitenplan uitgevoerd dat door StartupUtrecht is vastgesteld. Het onderzoek naar scale-ups wordt gepresenteerd, er sluiten 3 extra partners aan en het investeringsfonds voor startups wordt gerealiseerd.
	FinTech cluster:	In 2017 gaat het Utrechtse FinTech-cluster van start, waarin partijen uit de sector kunnen samenwerken aan innovaties en netwerkevents worden georganiseerd.
	Creatieve industrie:	Door een of meerdere events te organiseren, in de stijl van de Dutch Design Week, versterken we de creatieve/media industrie.
	Gaming:	Om beter inzicht te krijgen in de crossover Gaming en Health en de basis te leggen voor nieuwe samenwerkingsmogelijkheden organiseren we in 2017 twee events.
	Smart Industry:	In 2017 verkrijgt Utrecht 3D Medical met hulp van de EBU de officiële status van Fieldlab in de Smart Industry-agenda van het Rijk.



Engbert Verkoren, Conclusion:

"Utrecht moet dé regio worden waar het bruist van de innovaties die mensen ook echt in de praktijk toepassen. Reden om met het domein Slim onder andere internationaal aansprekende living labs rond 3D-printing en smart mobility te realiseren, om zo van Utrecht de plek te maken waar startups een vruchtbare voedingsbodem vinden. Dat vraagt om commitment van overheden, onderwijs en bedrijfsleven, alleen dan maken we deze ambities ook echt waar."



Slimme infrastructuur

Internet of Things en Health:

Ten behoeve van het ecosysteem komt er een platform tot stand waar verschillende disciplines samenkomen om Internet of Things-oplossingen te bedenken en verder te brengen. Hierbij worden in (nieuwe) coalities ten minste vier nieuwe Internet of Things-diensten ontwikkeld.

Slimme verstedelijking

Urban data platform:

In 2017 is er een getekende samenwerkingsovereenkomst.

Slimme mensen

ICT Competence Center:

Een gezamenlijk initiatief met HCA, zie verder onder HCA.

Ton van Mil, directeur Economic Board Utrecht:

“De ambities voor Smart Cities zijn enorm, maar de realisatie blijft achter. EBU heeft met marktpartijen een model ontwikkeld waarbij door marktpartijen gebruik wordt gemaakt van het vergroeningspotentieel van de verlichting in de openbare ruimte. Hiervoor is een investeringsvehikel opgebouwd met de naam “Smartville”. “Smartville” koopt in een gemeente alle lantaarnpalen, voorziet deze van LED licht en gebruikt de besparing in onderhoud en exploitatie om de investering te doen in een open smart city infrastructuur. Bedrijven, overheid, maatschappelijke organisaties en ook de inwoners zijn welkom op de infrastructuur om die met diensten verder te verrijken. De verwachting is dat dit model zowel maatschappelijk als commercieel voordeel levert en opschaalbaar is naar andere gemeenten.”

Piet Jan van Wier, Civity:

“Dankzij steun van de EBU is een FIWARE Lab NL beschikbaar waar bedrijven en startups nieuwe datagedreven diensten ontwikkelen voor maatschappelijke vraagstukken. Zo wordt de regio Utrecht niet alleen de fysieke, maar ook de digitale rotonde van Nederland.”





Internationalisering

Met elkaar gaan we de wereld tonen dat wij oplossingen in huis hebben die de wereld groener, gezonder en slimmer maken. Made in Utrecht, shared with you! Dat gaan we doen onder de vlag van Utrecht Region. Tegen talent en bedrijven uit het buitenland zeggen we 'come, play, grow' in Utrecht. Dat schept verplichtingen; de kwaliteit van het internationaal georiënteerd vestigingsklimaat van de regio Utrecht moet omhoog, alsmede het rendement van de regionale inspanningen op het aantrekken van FDI en op handelsbevordering. De volgende hoofddoelen staan in 2017 centraal:

FDI en handelsbevordering		
	Samen meer Rendement:	In 2017 bouwen we aan de regionale propositie voor handelsbevordering en acquisitie (Utrecht Region Trade and Invest). In het kader hiervan worden tevens succesvolle missies uitgevoerd naar Zuid-Duitsland, Taiwan en China.
	Verbetering internationaal vestigingsklimaat Utrecht Region:	In het kader van soft landing van buitenlandse bedrijven vindt een pilot plaats met de vestiging van minimaal drie Taiwanese startups in de JIM. Ook komt er dit jaar duidelijkheid over de nieuwe locatie van International School Utrecht.
Branding		
	Utrecht Region:	De utrechtregion.com-portal wordt in 2017 uitgebreid met de onderdelen 'trade' en 'invest'. Ook komt er een Duitstalige versie van de portal.
Talent		
	International Talent Community Utrecht Region:	Alle activiteiten onder ITCU, zoals relevante informatievoorziening en dienstverlening voor internationals, bedrijven en kennisinstellingen, worden het komend jaar in afzonderlijke, investeerbare proposities in de markt gezet. Op 1 januari 2019 moeten alle (deel)proposities onder ITCU op eigen benen staan.



Richard Kraan, PWC:

"In Utrecht zien we een positieve economische groei, zowel van de stad als van de regio. Om die vast te houden, moeten we verder kijken dan onze Utrechtse neus lang is. Alleen dan kunnen we onze inwoners werk blijven bieden en kunnen we blijven investeren in de stad."



Human Capital Agenda

Aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt staat in 2017 voor alle EBU-domeinen hoog op de agenda. De doelen van de Human Capital Agenda verweven zich in 2017 nauwer met de doelen van de overige domeinen. Zo is het Zorgpact een integraal onderdeel van de Alliantie regionale aanpak voor zelfmanagement en is de totstandkoming van het ICT Competence Center een volwaardige actielijn binnen de agenda van het domein Slim. Het Techniepact staat het komende jaar in het teken van bundeling en opschaling, in de vorm van de Technologieraad en structurele interventies. De volgende hoofddoelen staan in 2017 voor HCA centraal:

HCA Groen		
	Stimuleringsfonds Leren/werken:	In 2017 wordt het Stimuleringsfonds uitgebreid naar 10.000 onderwijsuren.
	Circulaire economie en doorlopende leerlijn MBO/HBO:	In de eerste helft van 2017 komt het plan van aanpak tot stand voor talentontwikkeling ten behoeve van circulaire economie. De tweede helft van het jaar staat in het teken van de uitvoering hiervan.
HCA Gezond		
	Zorgpact Midden-Nederland:	Het Zorgpact draagt bij aan de Alliantie regionale aanpak voor zelfmanagement binnen het domein Gezond. Naast vijf bestaande initiatieven worden er in 2017 nieuwe initiatieven ondersteund binnen het Zorgpact. Daarnaast wordt nadrukkelijk ingezet op overstijgende ambities en vraagstukken.
HCA Slim		
	ICT Competence center:	In 2017 komt een samenwerkingsovereenkomst tot stand tussen bedrijfsleven, overheid en onderwijsinstellingen over de realisatie van het ICT Competence Center voor de komende 3 – 5 jaar.
HCA Techniepact		
	Techniepact:	2017 staat in het teken van de totstandkoming van de regionale Technologieraad, voor structurele campagne en interventies. In het kader hiervan wordt in 2017 ook Technet Utrecht gerealiseerd, vindt er weer een Feest van de Techniek plaats en organiseren we de jaarconferentie van het Landelijk Techniepact dit jaar in de regio Utrecht.



Kees Rutten, ROC Midden Nederland:

“Samen zien we en doen we dingen die we individueel niet kunnen zien en doen. Daarom gaan we voor een Technologieraad Utrecht die verbindt, initieert en stimuleert, zodat we ook na 2030 nog voldoende en goed opgeleid personeel in de technologie hebben.”

Paul Willems, UtrechtZorg/Amerpoort:

“Om goede zorg te verlenen, zijn goed geschoolde en gemotiveerde medewerkers van groot belang. Daar investeren we graag in, bijvoorbeeld door middel van het Zorgpact Midden Nederland, tot stand gekomen dankzij de ondersteuning van Human Capital Agenda van de EBU. Zorgorganisaties, bedrijfsleven en het onderwijs werken nu samen aan het verbeteren van opleidingen van toekomstige medewerkers in de zorg.”

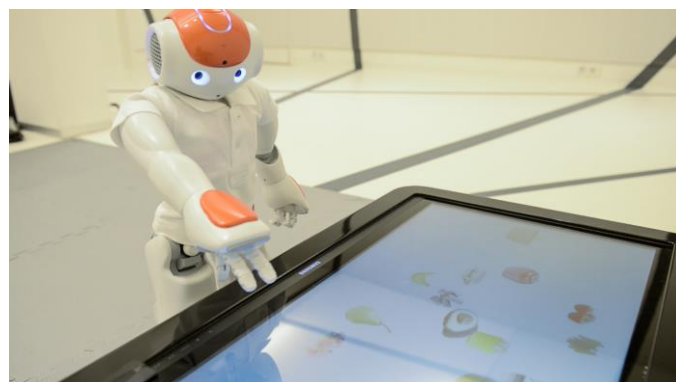


Financiering

De EBU werkt nauw samen met het bedrijfsleven en financiers en maakt de koppeling met andere beschikbare instrumenten, stimuleringsregelingen en financiële constructies. Met dergelijke hybride financieringsinstrumenten wordt maximale impuls gegenereerd, terwijl de inzet van publieke middelen kan worden beperkt.

In 2017 zullen verschillende nieuwe (financiële) instrumenten worden opgezet. Focus ligt daarbij op realisatie van een revolverend energiefonds en instrumenten waarmee starters binnen de StartupUtrecht community verder kunnen worden ondersteund. Dit jaar wordt de samenwerking met het Nederlands Investerings Agentschap doorgezet om Utrechtse initiatieven beter te verbinden aan landelijke en Europese financieringsmogelijkheden.

<i>Financiële instrumenten</i>	
Regionaal revolverend energiefonds:	Doel is realisatie van een revolverend energiefonds van € 20-25 miljoen, waardoor na cofinanciering op projectniveau een investeringsvolume in de orde van grootte van € 100 miljoen kan worden gerealiseerd.
Aanjaagfaciliteit energie:	De EBU werkt een voorstel uit voor inzet van € 1 miljoen die de provincie Utrecht beschikbaar heeft voor uitwerken van de business case van energie initiatieven. Naar mogelijkheden voor cofinanciering zal worden gezocht.
Instrumenten ondersteuning Utrecht startup community:	De Utrechtse startup community heeft beperkt toegang tot (financiële) instrumenten. De mogelijkheden voor ondersteuning van Utrechtse starters worden onderzocht. Op basis van deze analyse zal een (financieel) instrument worden opgezet. Verwachte minimale omvang bedraagt € 2,5 miljoen.
MIT (MKB innovatieregeling topsectoren):	In 2017 wordt de MIT regeling gecontinueerd. EBU reserveert hiervoor €1 miljoen. Het Rijk cofinanciert met eenzelfde bedrag.
Groen, gezond, slim fonds:	Het budget voor het GGS-fonds zal worden verhoogd zodat ook dit jaar Utrechtse initiatieven die gebruik maken van crowdfunding ondersteund kunnen worden.
Advisering EFRO:	De EBU adviseert de provincie over EFRO aanvragen en adviseert initiatiefnemers zodat goede EFRO aanvragen worden ingediend.
<i>Projecten met Nederlands Investerings Agentschap</i>	
Financiering decentrale warmtenetten en zeer diepe geothermie:	In de regio worden mogelijkheden voor realisatie van decentrale warmtenetten en kansen voor zeer diepe geothermie verkend. In samenwerking met initiatiefnemers en NIA zal ondersteuning worden geboden bij het verkrijgen van projectfinanciering en ontwikkelkosten.
Andere kansen bij NIA:	Ook andere regionale dossiers kunnen bij NIA ondersteuning krijgen in structurering en verkrijgen van financiering. Denk aan financiering NOM, verduurzaming scholen en financieringsmogelijkheden voor "Smartville". De manager financiële instrumenten van de EBU zal in dit kader voor 1 dag per week aan het NIA beschikbaar worden gesteld.





Dit is een uitgave van
Economic Board Utrecht
Deze tekst is afgesloten op
7 februari 2017